19. HADİS

ARŞIN GÖLGESİNDEKİ İNSANLAR

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
« سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ : إِمَامٌ عَادِلٌ ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللهِ تَعَالَى . وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسَاجِدِ . وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللهِ. اِجْتَمَعَا عَلَيْهِ . وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ ، وَرَجُلٌ دَعَتْهُ اِمْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ . فَقَالَ : إِنِّي أَخَافُ اللهَ . وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ . وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللهُ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ».

Hadisin Türkçesi

Ebû Hüreyre radıyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **"Başka bir gölgenin bulunmadığı Kıyamet gününde Allah Teâlâ, yedi sınıf insanı, arşının gölgesinde barındıracaktır:**

- **Âdil devlet başkanı,**
- **Rabbine kulluk ederek temiz bir hayat içinde serpilip büyüyen genç,**
- **Kalbi mescidlere sevgi ile bağlı Müslüman,**
- **Birbirlerini Allah için sevip birliktelikleri ve ayrılıkları Allah için olan iki insan,**
- **Güzel ve mevki sahibi bir kadının gayr-i meşru çağrısına "Ben Allah'tan korkarım" diye yaklaşmayan yiğit,**
- **Sağ elinin verdiğini sol elinin bilemeyeceği kadar gizli sadaka veren kimse,**
- **Tenhâda Allah'ı anıp gözyaşı döken kişi."**[19]

19 Riyâzü's-Sâlihîn, Hadis No:450 (Buhârî, Ezân 36, Zekât 16, Rikak 24, Hudûd 19; Müslim, Zekât 91. Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd 53; Nesâî, Kudât 2)

Açıklamalar

Yedi mutlu kişiyi ya da yedi güzel adamı tanıtan hadîs-i şerîfte öncelikle üzerinde durulması gerekli bazı ifâdeler bulunmaktadır. Bunlardan birisi "zıllullah= Allah'ın gölgesi" ifâdesidir. Allah Teâlâ'nın gölgesi olamayacağına göre, bundan maksat, ya Kâbe'ye "beytu'llah = Allah'ın evi" denilmesi gibi bir şereflendirme veya arşının gölgesi yahut Allah Teâlâ'nın sağlayacağı bir güvenliktir. Nitekim hadîs-i şerîfin bazı rivâyetlerinde açıkca "Allah, onları arşının gölgesinde barındıracaktır" buyurulmuştur. Bütün bu ifâdelerle Allah Teâlâ'nın o kullarını, âhiretteki sıkıntılardan rahmetiyle koruyacağı anlatılmaktadır.

Öte yandan Allah'ın gölgesinde barınacak insanlar sadece bu yedi sınıftan ibâret değildir. Zira başka hadislerde önemli niteliklere sahip bazı kişiler daha sayılmıştır (Meselâ bk. Müslim, Zühd 74, Birr 38; Tirmizî, Büyû' 67; İbn Mâce, Sadakât 14). Bu hadiste yedi kimsenin zikredilmiş olması, diğer rivâyetlerde zikredilen bahtiyarları bu mutluluktan asla mahrum bırakmaz.

Hadisimizdeki bu yedi sınıf insanı ayrı ayrı tanıtmadan önce bir hususa daha işâret etmemiz uygun olacaktır. Âhirette, Allah'ın himâyesine kavuşacakları bildirilen insanların vasıflarına şöyle bir göz atılınca, her birinin, büyük güçlükleri göğüslemiş, hemen hemen aynı seviyede "zor"u başarmış kimseler oldukları, hepsinin birçok dâhilî ve hâricî engellere rağmen, soylu bir mücâdele vermiş oldukları anlaşılmaktadır. Yani hepsinin ortak özelliği, kullukta sevgiye dayalı kahramanlıklarıdır. Ödülleri de ona göredir: Kıyametin o dehşetli ortamında ilâhî koruma altında olmak...

Şimdi hadisimizin haber verdiği yedi güzel insanı tek tek kısaca tanıyalım:

Âdil devlet başkanı: Müslümanların yönetimini üstlenmiş kişi demektir. Müslümanlar dünyada onun himâyesinde, bir başka ifâdeyle gölgesinde bulunmuşlardır. Bu sebeple böyle bir yöneticinin âhirette göreceği karşılık da yaptığına uygun olarak ilâhî koruma altında olmaktır. Âdil devlet başkanı, diğerlerinden üstün olduğu için birinci sırada zikredilmiştir. Çünkü devlet başkanının himâyesi onların hepsini içine alır.

Allah'a kulluk içinde serpilip büyüyen genç: Gençlik yıllarını ibadetle dindâr bir çizgide geçiren genç, nefsini Allah'ın emirlerine muhâlefetten

Açıklamalar

korumuş, hevâ ve heveslerin, şehevî duyguların dizginlenmesi güç arzuların etkisine karşı koyup kulluğa sarılmıştır. Bu, ondaki derin Allah saygısının delilidir. Zira Allah'ın emirlerine sarılıp günahlardan kaçınmak büyük bir fazilettir. Hele bu, gençlik yıllarında gerçekleştirilmişse, her türlü takdirin üstündedir.

Kalbi mescidlere sevgi ile bağlı Müslüman: Kalbi sanki mescide asılmış kandil gibi, sürekli mescidle ilgili olan, mescidlere devamda kusur etmeyen, Allah'ın evi demek olan mescidleri ve oralarda bulunmayı seven kişi, mescidlerle ilgilenmek suretiyle Rabbine olan sevgisinde devamlılığını göstermiş demektir. Bunun karşılığı olarak da âhirette arşın gölgesinde barındırılacaktır.

Birbirlerini Allah için sevip; buluşmaları ve ayrılmaları Allah için olan iki insan: Allah rızâsı için birbirlerini seven, başka hiçbir maksat taşımayan, bir araya gelmeleri Allah için, şayet ayrılacaklarsa ayrılıkları yine Allah için olan yani bir arada iken de ayrı iken de Allah için duydukları sevgiyi muhâfaza eden iki insan, sanki bir anlamda yekdiğerini Allah'ın emirlerine muhâlefetten korumaktadır. Zira mümin müminin aynasıdır. Onların birbirlerini Allah için sevmeleri ve dostluklarını bu çizgide birbirlerine yardımcı olarak geçirmeleri, âhirette her ikisinin birden ilâhî koruma altına alınmaları ile ödüllendirilecektir. O halde sevgimize ve sevdiklerimize bu açıdan iyice dikkat etmeliyiz.

Güzel ve mevki sahibi bir kadının gayr-i meşru davetine "Ben Allah'tan korkarım" diye yaklaşmayan yiğit: Böylesine bir davete içinden veya açıkça "Ben Allah'ın emrine muhâlefet etmekten veya O'nun azabından ve gazabından korkarım" diyerek yaklaşmayan, nefsini koruyan kişi gerçekten büyük bir yiğitlik göstermiştir. "Allah'tan korkan kurtulmuştur" müjdesi gereği onun da ödülü âhiretteki sıkıntılardan kurtulmaktır. Bu husus, her türlü gayr-i meşrû kadın-erkek ilişkilerinin kitle iletişim ve haberleşme vasıtalarıyla yaygınlaştırılmaya çalışıldığı günümüzde çok daha büyük önem arzetmektedir.

Sağ elinin verdiğini sol elinin bilemeyeceği kadar gizli sadaka veren kimse: Allah için verdiği sadaka ve yaptığı iyilikleri mümkün olduğunca gizli yapan, gösteriş ve riyâdan uzak kalmaya çalışan kimse, Allah'ın rızâsı-

Açıklamalar

nı her şeyin üstünde tutmuş demektir. Bunun karşılığı da, âhirette ilâhî korumaya mazhar kılınmak suretiyle o kişinin faziletinin açığa çıkarılmasıdır. Bu, gıbta edilecek bir durumdur.

Tenhâda Allah'ı anıp gözyaşı döken kişi: İnsanlardan ve gözlerden uzak, kimsenin bulunmadığı ortamlarda Allah'ı anarak gözlerinden sevgi yaşları dökülen kimse, çoğu insanın başaramadığı bir kulluk çizgisini yakalamış demektir. Onun bu samimi ve gizli kulluğunun karşılığı da mahşer yerinde ilâhî koruma altına alınmak suretiyle, herkesin gözü önünde ödüllendirilmesidir. Böyle bir ödüllendirmeyi kim istemez. Yüce Rabbimiz cümlemize nasip eylesin.

Hadisten Öğrendiklerimiz

1. Allah Teâlâ, kullarının sadece kendi rızâsına yönelik amellerinden hoşnut olur ve onları, kimseden yardım alma imkânının bulunmadığı yerde himâyesine alır.
2. Hadîs-i şerîfte sayılan yedi sınıf insanın vasıfları ve yaptıkları, örnek alınacak üstün nitelikli işlerdir.
3. Her güzel ve makbul işin temelinde, sevdiğini Allah için sevmek gibi bir üstün meziyet bulunmaktadır.
4. Gönülleri, Allah sevgisi, Allah için sevme, Allah için buğzetme duygusuyla diri tutmak lâzımdır.
5. Allah korkusuyla gözyaşı dökmek âhirette Allah Teâlâ'nın arşının gölgesinde barınma mutluluğuna kavuşma yollarından biridir.
6. İbadet ederek büyüyen, ibadetle iman ve ahlak bakımından olgun hâle gelen ve Allah rızası için yaşayan gençler, hadisteki "arşın gölgesindeki gençler"dir.